

U 41/2026 rd

Statsrådets skrivelse till riksdagen om förslaget till Europaparlamentets och rådets förordning om ändring av förordning (EU) 2024/1157 vad gäller förbudet mot export av blandat kommunalt avfall avsett för återvinning

I enlighet med 96 § 2 mom. i grundlagen översänds till riksdagen kommissionens ovan nämnda förslag av den 29 april 2026 Europaparlamentets och rådets förordning om ändring av förordning (EU) 2024/1157 vad gäller förbudet mot export av blandat kommunalt avfall avsett för återvinning samt en promemoria om förslaget.

Då situationen var brådskande lämnades först en samordnad E-utredning (E 30/2026 rd) om förslaget i statsrådets samordningssystem. Denna U-skrivelse innehåller inga nya ståndpunkter eller förhandlingsmål som avviker från E-skrivelsen.

Helsingfors den 4 juni 2026

Miljö- och klimatminister Sari Multala

Konsultativ tjänsteman Marja-Riitta Korhonen

**KOMMISSIONENS FÖRSLAG TILL EUROPAPARLAMENTETS OCH RÅDETS
FÖRORDNING OM ÄNDRING AV FÖRORDNING (EU) 2024/1157 VAD GÄLLER
FÖRBUDET MOT EXPORT AV BLANDAT KOMMUNALT AVFALL AVSETT FÖR
ÅTERVINNING****1 Bakgrund**

EU:s förnyade förordning om transport av avfall (EU) 2024/1157 (nedan avfallstransportförordningen) trädde i kraft den 21 maj 2024 och började huvudsakligen tillämpas den 21 maj 2026, varefter det inte längre är tillåtet att exportera blandat kommunalt avfall för återvinning från EU till Schweiz. I meddelandet från kommissionen om förenkling för hållbar konkurrenskraft (COM(2025) 980 final) identifierade kommissionen de utmaningar för exporten av blandat kommunalt avfall som uppstått i vissa regioner till följd av reformen av avfallstransportförordningen.

Den 29 april 2026 lämnade kommissionen ett förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om ändring av förordning (EU) 2024/1157 vad gäller förbudet mot export till OECD-länder (Schweiz) av blandat kommunalt avfall avsett för återvinning (COM(2026) 183 final).

Behandlingen av förslaget framskred snabbt inom EU och eftersom situationen var brådskande lämnades först en samordnad E-utredning (E 30/2026 rd) om förslaget i statsrådets samordningssystem. Denna U-skrivelse innehåller inga nya ståndpunkter eller förhandlingsmål som avviker från E-skrivelsen.

2 Förslagets huvudsakliga innehåll

Förslaget gör det möjligt att fortsatt transportera blandat kommunalt avfall till Schweiz efter att den reviderade avfallstransportförordningen börjar tillämpas. I dagens läge transporteras 200 000 ton blandat kommunalt avfall årligen från olika EU-medlemsstater till Schweiz. En stor del av avfallet kommer från orter i EU-länder nära Schweiz, och transportsträckan till anläggningarna i Schweiz är betydligt kortare än till anläggningar i andra EU-länder.

Förslaget handlar endast om att förbudet mot export av blandat kommunalt avfall till OECD-länder för återvinning inte ska tillämpas när sådant avfall exporteras till Schweiz. Ändringen gäller artikel 44.2 f i avfallstransportförordningen, till vilken ett omnämnande ska fogas om att förbudet mot export av blandat kommunalt avfall inte gäller export till Schweiz.

3 Förslagets rättsliga grund och förhållande till subsidiaritetsprincipen och proportionalitetsprincipen

Den rättsliga grunden för förslaget till ändring av avfallstransportförordningen är artikel 192.1 (miljö) i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (EUF-fördraget).

Förslaget behandlas i ordinarie lagstiftningsförfarande där Europaparlamentet och rådet tillsammans antar akten. Rådet beslutar om antagandet med kvalificerad majoritet.

Statsrådet anser att den rättsliga grunden för förslaget är korrekt. Även den nuvarande avfallstransportförordningen har samma rättsliga grund.

Kommissionen anser att förslaget är förenligt med subsidiaritetsprincipen och proportionalitetsprincipen. Kommissionen anser att det är motiverat att ha harmoniserade regler för export av avfall till Schweiz för att säkerställa likabehandling och rättslig klarhet för alla avfallsaktörer i EU som vill transportera avfall till Schweiz. Kommissionen anser att ett framtida hinder för att säkerställa en miljöriktig hantering av blandat kommunalt avfall för återvinning i den närmaste anläggningen skulle undanröjas om Schweiz undantas från förbudet mot export av blandat kommunalt avfall för återvinning.

Statsrådet anser att förslaget är förenligt med subsidiaritets- och proportionalitetsprinciperna.

4 Förslagets konsekvenser

Syftet med förslaget är att möjliggöra transport av blandat kommunalt avfall för återvinning till Schweiz i den nyligen reviderade avfallstransportförordningen. Kommissionen motiverar också ändringen med att den innebär en förenkling av regleringen. Kommissionen har inte utarbetat någon separat konsekvensbedömning av förslaget.

Tillåtelse att transportera blandat kommunalt avfall från gränsområden i närheten av den schweiziska gränsen (bl.a. från Österrike, Tyskland och Frankrike) till avfallshanteringsanläggningar i Schweiz skulle innebära en fortsättning för den praxis som länge har tillämpats. Om ändringen inte tillåts skulle det enligt kommissionen flytta transporten av avfallet till anläggningar som ligger mycket längre bort, vilket skulle innebära ytterligare vägtransporter i stället för järnvägstransporter. Detta skulle öka kostnaderna för avfallshanteringen och generera växthusgasutsläpp i samband med vägtransporterna. Kommissionen bedömer att en riktad ändring av förordningen inte skulle påverka målen i den.

Från Finland exporteras inget blandat kommunalt avfall för återvinning till Schweiz, så förslaget har inga konsekvenser för företag inom avfallsbranschen som är verksamma i Finland eller för finländska myndigheter.

Eftersom det är fråga om en EU-förordning är den direkt tillämplig rätt i alla medlemsstater. Förslaget medför inte något behov av att ändra den nationella lagstiftningen.

5 Förslagets förhållande till grundlagen samt grundläggande fri- och rättigheter och mänskliga rättigheter

Avfallstransportförordningens förhållande till grundlagen samt de grundläggande fri- och rättigheterna och de mänskliga rättigheterna har bedömts närmare i statsrådets U-skrivelse om avfallstransportförordningen (U 84/2021 rd). Förslaget medför inga väsentliga ändringar i tidigare bedömningar. Förslaget anses inte ha några betydande konsekvenser för de grundläggande fri- och rättigheterna och de mänskliga rättigheterna.

6 Ålands behörighet

Enligt 18 § 10 punkten i självstyrelselagen för Åland (1144/1991) har landskapet Åland lagstiftningsbehörighet i fråga om natur- och miljövård.

7 Behandling av förslaget i Europeiska unionens organ och de övriga medlemsstaternas ståndpunkter

Förslaget har behandlats i rådets miljöarbetsgrupp den 18 maj 2026. Ordföranden har för avsikt att gå vidare i ärendet så snabbt som möjligt, eftersom avfallstransportförordningen om reviderades 2024 trädde i kraft den 21 maj 2026 och utan den föreslagna ändringen försvåras exporten av vissa slag av avfall till Schweiz avsevärt. Kommissionen hoppas att rådet och Europaparlamentet snabbt kan komma överens om förslaget, dock senast den 20 maj 2027, då de nuvarande tillstånden för avfallstransport av blandat kommunalt avfall till Schweiz senast upphör att gälla.

De övriga medlemsstaternas officiella ståndpunkter är ännu inte kända, men de har preliminärt välkomnat förslaget.

ENVI ansvarar för huvudbehandlingen i Europaparlamentet. I detta skede finns det inga närmare uppgifter om behandlingen av parlament.

8 Den nationella behandlingen av förslaget

Ärendet har beretts vid miljöministeriet. Då situationen var brådskande upprättades först en E-skrivelse E 30/2026 rd i ärendet. Utkastet till E-skrivelse om förslaget till ändring av avfallstransportförordningen behandlades i ett skriftligt förfarande i miljösektionen den 12–13 maj 2026.

Riksdagens miljöutskott godkände den 21 maj 2026 ståndpunkt: Utskottet har ingenting att anmärka mot statsrådets linje. Riksdagens stora utskott godkände riksdagens ståndpunkt StoURS 40/2026 rd den 25 maj 2026: Utskottet har ingenting att anmärka mot statsrådets linje.

9 Statsrådets ståndpunkt

Statsrådet understöder den föreslagna ändringen som tillåter export av blandat kommunalt avfall och avfallsbaserat bränsle som bearbetats från blandat kommunalt avfall till OECD-länderna i fråga om Schweiz.

Statsrådet anser att transporter av blandat kommunalt avfall för återvinning utanför EU till Schweiz även i fortsättningen bör tillåtas, även om den reviderade avfallstransportförordningen förbjuder det för andra OECD-länders del från och med den 21 maj 2026. Den föreslagna ändringen motsvarar nuvarande praxis där transporter av blandat kommunalt avfall för återvinning till Schweiz tillåts.